Egzamin maturalny
maj 2009

FILOZOFIA

POZIOM PODSTAWOWY

KLUCZ PUNKTOWANIA ODPOWIEDZI

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie wszystkich zadań można uzyskać maksymalnie 50 punktów (w tym za rozwiązanie zadań testowych [zadania 1-12] - 20 punktów, zadań związanych z analizą źródeł [zadania 13 - 21] - 30 punktów),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi przedstawił zdający (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu),
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu jest mowa w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Część I - *20 pkt*

Nr zad.	**Odpowiedzi**	**Punktacja cząstkowa**	**Maksy-malna punkta-cja**
1.	a) Heraklit b) Sartre c) Kartezjusz d) Locke	za trzy trafne przyporządkowania – 1 pkt	0–1
2.	a) determinizm b) monizm c) dualizm d) natywizm, racjonalizm genetyczny	za trzy trafne terminy – 1 pkt	0–1
3.	a) relatywizm b) egzystencjalizm	za dwie poprawne odpowiedzi - 1 pkt	0–1
4.	a) trzciną (myślącą) b) bytów c) moralne d) próżnia	za dwa poprawne uzupełnienia – 1 pkt Za cztery poprawne uzupełnienia – 2 pkt	0–2
5.	a) fałsz b) fałsz c) prawda d) fałsz	za 2 trafne odpowiedzi – 1 pkt	0–2
6.	1. a) Platon b) idealizm c) *Państwo* 2. a) Descartes b) racjonalizm c) *Medytacje o pierwszej filozofii*	za podanie trzech trafnych informacji pod portretem – 1 pkt	0–4

	3. a) Nietzsche b) witalizm c) *Poza dobrem i złem* 4. a) Sartre b) egzystencjalizm c) *Byt i nicość*		
7.	a) – 1 b) – 2 c) – 1	za 3 trafne odp. – 2 pkt, za 2 trafne odp. – 1 pkt	0–2
8.	a) – 2 b) – 3 c) – 4 d) – 1	za 4 trafne przyporządkowania – 2 pkt, za 3 – 1 pkt	0–2
9.	Św. Augustyn uważa, że zło jest brakiem dobra.		0–1
10.	1. – a) 2. – e) 3. – c)	za poprawne rozróżnienie definicji sądów - 1 pkt	0–1
11.	a) sceptycyzm, faliabilizm, subiektywizm, relatywizm, agnostycyzm b) absolutyzm, obiektywizm c) subiektywizm, idealizm subiektywny, idealizm epistemologiczny, solipsyzm	za 3 poprawne odpowiedzi – 1 pkt	0–1
12.	a) Sokrates b) Nazwa stanowiska: intelektualizm etyczny. Charakterystyka stanowiska: np. stanowisko etyczne, według którego cnota jest wiedzą lub stanowisko etyczne, które zakłada, że wiedza o tym, co jest dobre wymusza czynienie dobra.	za 3 poprawne odpowiedzi – 2 pkt, za 2 poprawne odpowiedzi – 1 pkt	0–2

Część II – *30 pkt*

Zadanie		Odpowiedzi (odpowiedzi mają charakter przykładowy)	Klucz punktowania	
nr zadania	część zadania		punkty za poszczególne części zadania	punkty za całe zadania
13		Problem istnienia świata zewnętrznego lub Problem możliwości poznania świata zewnętrznego.	0 lub 2	2
14		Istnienie świata zewnętrznego nie jest pewne.	0 lub 2	2
15		Solipsyzm, subiektywizm, idealizm (epistemologiczny lub subiektywny)	0 lub 2	2
16		Np. sen, złudzenie optyczne	0 lub 1	1
17	A.	Teza, że istnieje świat fizyczny, stanowi prostsze wyjaśnienie faktów z naszego doświadczenia (argument z kotem).	0 lub 2	4
	B.	Jest to przekonanie, jakie posiadamy w sposób naturalny, przyjmujemy je instynktownie za oczywiste.	0 lub 2	
18		Przykład: a) Z dwóch jednakowo wiarygodnych wyjaśnień najlepiej przyjąć prostsze. b) Jest to zgodne ze zdrowym rozsądkiem. c) To, co jest proste, nie musi być prawdziwe. d) Epistemologia lub metodologia nauk, lub logika.	Za każdą trafną odpowiedź – 1 pkt	4
19		Nie – ponieważ, jak pisze Russell, wszelka wiedza opierać się musi na przekonaniach instynktownych. Sam rozum nie wystarczy, żeby z doświadczenia wyciągnąć wniosek o istnieniu świata zewnętrznego.	za negatywną odpowiedź – 1 pkt, za poprawne uzasadnienie – 2 pkt	3
20		Na rzecz istnienia świata fizycznego Descartes przedstawił argument składający się z trzech kroków: po pierwsze, istnieje Ja (cogito ergo sum), po drugie – istnieje Bóg (znajduję w sobie ideę bytu doskonałego, której sam, jako byt niedoskonały, stworzyć nie mogłem, a więc umieścił ją we mnie ów byt); po trzecie, ponieważ Bóg nie może mnie okłamywać, nie mylę się co do istnienia świata fizycznego niezależnego ode mnie.	Za wyjaśnienie trzech kroków – 3 pkt; Za wyjaśnienie dwóch kroków – 2 pkt;	3
21	a)	Np. Sceptycyzm metodologiczny jest metodą dążenia do wiedzy pewnej, polegającą na systematycznym odrzuceniu wszystkich twierdzeń, co do których można mieć choćby najmniejsze wątpliwości.	0 lub 3	9

	b)	Tak. Russell stosuje sceptycyzm metodologiczny, uznając, że należy poważnie rozważyć hipotezę, że świat zewnętrzny nie istnieje, gdyż nie prowadzi ona do logicznego absurdu. lub Nie. Russell nie stosuje metody sceptycyzmu metodologicznego, ponieważ jego metoda nie prowadzi do zbudowania wiedzy pewnej.	Za poprawną odpowiedź z uzasadnienie m – 2 pkt	
	c)	Zdaniem Descartesa, dzięki rozumowi wiedza może zostać uzasadniona w sposób pewny. Zdaniem Russella wiedza ma podstawy w instynktownych przekonaniach i nigdy nie może być całkowicie pewna.	Za poprawny wniosek Descartesa – 1 pkt Za poprawny wniosek Russella – 1 pkt	
	d)	Nie. Russell nie jest racjonalistą. Przykładowe uzasadnienie: Russell nie jest racjonalistą, ponieważ nie uznaje rozumu za źródło wiedzy pewnej. Dopuszczalna odpowiedź: Tak. Russell jest racjonalistą. Uzasadnienie: Russell jest racjonalistą, ponieważ jego argumentacja opiera się na racjonalnym wywodzie.	Za poprawną odpowiedź z uzasadnieniem – 2 pkt	

Egzamin maturalny
maj 2009

FILOZOFIA

POZIOM ROZSZERZONY

KLUCZ PUNKTOWANIA ODPOWIEDZI

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie wszystkich zadań można uzyskać maksymalnie 50 punktów (w tym za rozwiązanie zadań testowych [zadania 1 – 8] 20 punktów, zadań związanych z analizą źródeł [zadanie 9 – 18] 30 punktów),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi przedstawił zdający (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu),
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu jest mowa w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o niezrozumieniu omawianego zagadnienia, ponieważ zakłócają logikę prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Część I – *20 pkt*

<table>
<tr><th>Nr zad.</th><th>Oczekiwana odpowiedź</th><th>Punktacja cząstkowa</th><th>Maksymalna punktacja</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>a) natywizm, racjonalizm genetyczny
b) monizm (antropologiczny)</td><td></td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>B.</td><td></td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Teoria poznania</td><td>Etyka</td></tr>
<tr><td>Platon</td><td>anamneza</td><td>cnota moralna</td></tr>
<tr><td>Św. Augustyn</td><td>iluminacja</td><td>woluntaryzm</td></tr>
<tr><td>D. Hume</td><td>empiryzm</td><td>zmysł moralny</td></tr>
<tr><td>I. Kant</td><td>sądy a priori</td><td>obowiązek moralny</td></tr>
</table>
</td><td>za 5 trafnych przyporządkowań 1 pkt</td><td>0–2</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>a) Kant - etyka
b) Pascal - antropologia</td><td>za podanie nazwiska – 1 pkt
za podanie dyscypliny – 1 pkt</td><td>0–4</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>B</td><td></td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>a) Epikur reprezentuje naturalizm, przykładowe uzasadnienie: ponieważ głosi pogląd, że szczęście człowieka opiera się na przyjemności, zaś w naturze człowieka (podobnie jak innych zwierząt) leży poszukiwanie przyjemności i unikanie cierpień.
b) Kant reprezentuje antynaturalizm, przykładowe uzasadnienie: ponieważ najwyższej wartości moralnej upatruje w postępowaniu zgodnym z prawem moralnym, do którego dostęp mamy czysto rozumowy (pozaempiryczny).</td><td>po 1 pkt za wskazanie stanowiska

po 1 pkt za poprawne uzasadnienie</td><td>0–4</td></tr>
</table>

7.	a) K. Marks G.. Hegel b) materializm (dialektyczny) idealizm (dialektyczny, obiektywny, absolutny) c) Warunki (ekonomiczne) i stosunki społeczne, w jakich żyje człowiek, determinują jego świadomość. d) Np. Przyroda i dzieje – to historia rozwoju Ducha (przedstawienia Ducha). Rozwój ten dokonuje się od świadomości naturalnej do absolutnej i ma charakter racjonalny.	za poprawne podanie dwóch nazwisk filozofów – 1 pkt za poprawne określenie obu koncepcji filozoficznych – 1 pkt za poprawne wytłumaczenie każdej z koncepcji – po 1 pkt (razem 2 pkt)	0–4
8.	a) Arystoteles b) Epikur c) K. Wojtyła	po 1 pkt za każde poprawne przyporządkowanie	0–3

Część II – *30 pkt*

Nr zad.	**Oczekiwana odpowiedź (wszystkie odpowiedzi mają charakter przykładowy)**	**Punktacja cząstkowa**	**Maksymalna punktacja**
9.	Użyteczność jako podstawę moralności J. S. Mill rozumie jako zasadę największego szczęścia. Czyn jest dobry, jeśli przyczynia się do szczęścia, i zły, jeśli przyczynia się do czegoś innego (nieszczęścia).	za wyjaśnienie Millowskiej podstawy moralności – 2 pkt	**0 lub 2**
10.	Odpowiedź C – Epikur Przykładowe uzasadnienie: Epikur, podobnie jak Mill, uważał, że dobro to przyjemność, a o szczęściu człowieka decyduje suma doznawanych przyjemności. Podobnie jak Mill różnicuje przyjemności.	za wskazanie poprawnej odpowiedzi – 1 pkt za uzasadnienie wyboru – 2 pkt	**0–3**
11.	O wyższości jednej przyjemności nad inną świadczy, zdaniem Milla, to, że dobrowolnie wybiera ją większość ludzi, znających obie te przyjemności z doświadczenia.		**0 lub 2**
12.	Cytat: (*nikt inteligentny nie godziłby się być głupcem,) żaden człowiek mający jakieś uczucia dla ludzi i wrażliwe sumienie nie chciałby być egoistą ani człowiekiem podłym* Uzasadnienie: Kto wie jak czynić dobro, nie będzie czynił zła. Człowiek inteligentny nie będzie chciał zostać głupcem, gdyż uznaje głupotę (brak wiedzy) za zło. intelektualizm etyczny	za wskazanie fragmentu tekstu – 1 pkt za uzasadnienie – 2 pkt za rozpoznanie stanowiska filozoficznego – 1 pkt	**0–4**

13.	Odpowiedź: Wyrażone w przytoczonym cytacie poglądy J.-J. Rousseau są sprzeczne z Millowską koncepcją szczęścia. Uzasadnienie: W odróżnieniu od Milla Rousseau sądzi, że szczęście nie zależy od wartościowania przyjemności. Udogodnienia, wygody, ułatwienia i radości, które ludzkości daje postęp i rozwój umysłowy w żaden sposób nie przekładają się na naszą szczęśliwość. W przeciwieństwie do Milla Rousseau nie wiąże więc szczęścia z inteligencją (rozumem) ani z rozwojem historycznym (postępem), ani z rozwojem jednostki.	za poprawne rozpoznanie różnicy stanowisk– 2 pkt za poprawne uzasadnienie– 3 pkt	**0–5**
14.	Zaspokojenie pragnień to realizacja potrzeb istot na niższym poziomie. Możliwa do pełnej realizacji z powodu niezbyt wysokich wymagań. Szczęście to realizacja potrzeb istot o wyższych aspiracjach, które trudno osiągnąć z powodu poczucia niedoskonałości tego świata.		**0 lub 2**
15.	Lepiej być człowiekiem mądrym, choć niezadowolonym, (świadomym swojej niedoskonałości i potrzeb wyższego rzędu), niż zadowolonym głupcem, (nieświadomym swoich braków), mającym ograniczone (niższe)potrzeby	za poprawne wytłumaczenie twierdzenia– 2 pkt	**0 lub 2**
16.	Mill jest zwolennikiem altruizmu, ale nie uważa, by postawa ta stanowiła wartość samą w sobie – poświęcanie się dla innych, jest dobre tylko wtedy, gdy powiększa ogólną sumę szczęścia całej ludzkości bądź danej wspólnoty. *Dopuszczalne uzasadnione stanowiska pośrednie*		**0 lub 2**
17.	Stosowanie moralnej zasady użyteczności wyklucza bezinteresowność czynu. To, co wydaje się użyteczne jednemu, nie musi być użyteczne dla drugiej osoby Albo poprzez przykład: W obozach koncentracyjnych ginęli ludzie dla dobra III Rzeszy. Komuniści zniewalali narody w imię świetlanej przyszłości.		**0 lub 4**
18.	Tak Eudajmonizm to – reprezentowany na przykład przez Arystotelesa – pogląd, według którego czyn jest moralnie dobry, gdy prowadzi do szczęścia. Twierdzenie to jest podstawowym założeniem etyki J. S. Milla. Zatem jego wersja utylitaryzmu jest formą eudajmonizmu.	za odpowiedź twierdzącą– 1 pkt za uzasadnienie odpowiedzi twierdzącej– 1 pkt Za poprawną	**0–4**

		definicję eudajmonizmu– 1 pkt za wskazanie reprezentanta eudajmonizmu –1 pkt	